

3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

3.1. Prikaz prostornog razvoja na području Grada u odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu Županije

Prostorno razvojnu strukturu grada karakterizira:

- prostorni razmještaj naselja - nositelja razvitka, je nepovoljan i ne daje dobru osnovu za policentrični razvoj
- ruralni prostor i selo, posebno u rubnim područjima, obilježavaju višegodišnji depopulacijski procesi, ali i utjecaj urbanizacije koja donosi usitnjavanje posjeda, neprimjerenu izgradnju i velike promjene krajobraza
- gospodarstvo je najvećim dijelom vezano uz veća naselja, a prostorni preduvjeti uz uvažavanje ekoloških načela i primjenu suvremene tehnologije, nisu ograničavajući čimbenik za njegov razvoj
- prirodna i kulturno-povijesna baština grada je vrlo vrijedna i raznolika. S obzirom na raspoložive vrijednosti i mogućnosti nije dovoljno iskorištena, a glede potreba zaštite dijelom se ocjenjuje ugroženom
- zaštita prostora i okoliša mora se prožimati s razvojnim određenjima, kako bi prostor grada i nadalje zadržao osobine relativno očuvanog prirodnog i kultiviranog krajobraza
- zaštita nije samo u funkciji očuvanja zdravog okoliša već i u funkciji razvitka

Uređenje prostora uvjetuje dominacija krajobraza koji određuje koridore infrastrukture, višenamjensko korištenje voda s kompleksnim uređenjem poljodjelskih površina. Bogatstvo šuma brdskog dijela s potrebom revitalizacije ruralnog prostora usmjeruje na razvoj izletničkog, zdravstveno-rekreacijskog, tranzitnog i lovnog turizma.

3.2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

Prostornim planom uređenja Grada se na temelju spoznaja o prostoru i analize korištenja, zaposjednutosti i djelatnosti u prostoru, utvrđuje osnovna namjena prostora.

Osnovnom namjenom prostora određuju se i osiguravaju površine za daljnji razvoj naselja, djelatnosti i infrastrukturnih sustava, usuglašavajući potrebe raznih korisnika, uz nastojanje da se očuvaju prirodna i kulturno-povijesna obilježja i što manje naruši prirodna ravnoteža.

Pojedini dijelovi prostora s obzirom na svoje prirodne značajke predodređeni su za određenu namjenu (kvalitetno tlo - poljoprivreda, vodonosnik - vodoopskrba, vode - rekreacija i sl.) Osnovnu namjenu prostora određuje i formiranost postojećih struktura (naselja, infrastruktura, gospodarstvo).

Planom se evidentiraju, štite i čuvaju osnovna obilježja i vrijednosti prostora, a pretpostavke za nesmetan i uravnotežen razvitak u prostoru osiguravaju se namjenom površina za pojedine kategorije korištenja prostora.

Naselja

Na području Grada nalazi se trinaest (13) naselja.

Prema njihovim demografskim i razvojnim karakteristikama razvrstani su u slijedeće kategorije:

- naseljima preko 3.500, a do 10.000 stanovnika (1 naselje), s obzirom na njihovu ulogu u sadašnjim i budućim demografskim i razvojnim procesima i razmještenosti u prostoru, treba omogućiti daljnji razvitak
- naselja s manje od 500 stanovnika, a pogotovo naselja s manje od 200 stanovnika pretežito se nalaze u mozaiku poljoprivrednih površina. Već izgrađene i kultivirane površine potrebno je zadržati kao dio opće slike naselja ili predjela, ali u pravilu ne dozvoliti proširenje građevinskih područja i ograničiti namjenu (odrediti zone za izgradnju kuća za odmor i sl.)

Smatra se da postojeći potencijal građevinskih područja više nego zadovoljava buduće potrebe (niski postotak izgrađenosti) pa ih je potrebno kroz ovaj plan objektivno valorizirati i racionalizirati, naročito za mala naselja koja gube stanovništvo. Pojedinačne objekte i manje grupe kuća izvan građevinskog područja moguće je samo obnavljati.

Unutar površina za razvoj naselja nalaze se zone za stanovanje, za društvene, centralne i javne funkcije, zone športa i rekreacije, industrijske zone, zone malog i srednjeg gospodarstva i poduzetništva i dr. i one se razrađuju planovima užeg područja.

Infrastrukturni sustavi

Infrastrukturni sustavi, a posebno prometni, veliki su korisnici prostora. Zbog toga je potrebno posvetiti veliku pozornost vođenju prometnih koridora tako da osiguraju dobro povezivanje, ali istodobno da što manje ugrožavaju vrijednosti prostora. Predlaže se osigurati takve koridore koji će maksimalno izbjeći zauzimanje poljoprivrednih i drugih vrijednih površina, kao i suvišno dijeljenje prostora.

Ostali infrastrukturni sustavi (vodoopskrba, plinoopskrba, odvodnja, elektroopskrba, telekomunikacije) razvijat će se na temelju zasebnih konceptijskih rješenja, poštujući plansku razradu organizacije, namjene i zaštite prostora.

Vodne površine i resursi

Planom namjene određeni su vodni resursi i vodne površine koje čine rezerve podzemne pitke vode, koji se mogu koristiti i na druge načine (ribnjačarstvo, rekreacija, navodnjavanje i dr.).

Radi maksimalne zaštite podzemne vode sve ostale namjene potrebno je koncipirati tako da način korištenja prostora ne ugrožava ovaj vodni resurs.

To pretpostavlja koncipiranje i usmjeravanje poljoprivredne proizvodnje na način primjeren zaštiti vodonosnika i tla (ograničena i kontrolirana upotreba zaštitnih sredstava), osmišljavanje stočarske i peradarske proizvodnje (rješavanje zbrinjavanja otpada i otpadnih voda na farmama), sustavno rješavanje problema zbrinjavanja komunalnog otpada i odvodnje otpadnih voda.

Poljoprivredne površine

Namjena površina u poljoprivredne svrhe Planom je postavljena tako da se u osnovi definiraju dva tipa površina: poljoprivredne površine veće vrijednosti (pogodnosti) za poljoprivrednu proizvodnju i ostale poljoprivredne površine.

Prioritetna je njihova funkcija za proizvodnju hrane, pri čemu treba voditi računa o ranije spomenutoj nužnosti zaštite vodonosnika. Prekategorizacija ostalih poljoprivrednih površina u viši razred moguća je nakon procjene opravdanosti i provedbe gospodarsko-ekoloških mjera (melioracije, odvodnjavanje, navodnjavanje, zaštita od poplava).

U brdskom i brežuljkastom dijelu grada je mozaik poljoprivredno-šumskih površina pogodan za voćarsku i vinogradarsku proizvodnju te za stočarstvo. Upravo ta područja intenzivno su pod utjecajem čovjeka (vikend objekti) i karakterizira ih veliki broj malih parcela. Stoga je za gospodarski opravdanu voćarsku i vinogradarsku proizvodnju potrebno okrupnjavati posjede, a proizvodnju za vlastite potrebe nastojati održavati bez daljnje parcelacije zemljišta. Posebnu brigu i skrb zahtjeva rubno područje, gdje je zamjetan trend napuštanja posjeda i obrade zemljišta (staračka domaćinstva).

Šumska područja

Temeljno je načelo da se postojeće šumske površine ne bi smjele smanjivati. Budući da je dobar dio iskrčen ili je izgubljen zbog izgradnje, bilo bi potrebno šumske površine povećati i zaštitu (u smislu proglašavanja šuma s posebnom namjenom) proširiti. U slučaju nužnih intervencija u promjeni namjena potrebno je osigurati zamjenske površine.

Ostale namjene

Unutar prostora grada definirane su ili rezervirane površine, koridori i lokacije za djelatnosti koje se obavljaju izvan naselja: za infrastrukturu, za energetske objekte, za eksploatacijska polja mineralnih sirovina, za značajnija područja turističke, ugostiteljske, sportske, rekreacijske ili zdravstvene namjene, za potrebe obrane, te za zbrinjavanje otpada.

Na osnovi namjene površina utvrđuju se lokacije za određene djelatnosti i određuju prioritete. Prilikom lociranja u prostoru obvezno je voditi računa o osnovnoj namjeni prostora i sve djelatnosti i zahvate koncipirati i razvijati tako da se ne dovede u pitanje temeljna namjena, vrijednost i značenje prostora. Lokacija se određuje prema kriterijima zaštite, očuvanju i unapređenju temeljne namjene, utjecaju na razvoj naselja, zaštiti okoliša i očuvanju prirodnih i

kulturnih vrijednosti, te specifičnostima lokalnih uvjeta. Time se poštuje objektivna i prihvatljiva mogućnost prostora za razvoj, kojom se zadržavaju temeljna prostorna ravnoteža i osobitosti prostora grada.

Korištenje i zaštita prostora je u planskom procesu razrađena i prikazana na četiri osnovna kartografska prikaza i to:

kartografski prikaz **1. Korištenje i namjena površina**

kartografski prikaz **2. Infrastrukturni sustavi**

kartografski prikaz **3. Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštite prostora.**

kartografski prikaz **4. Građevinska područja naselja**

3.2.1. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina (naselja i izgrađene strukture van naselja, poljoprivredne, šumske, vodne te površine posebne namjene i ostale površine)

Zbirna tablica 3.a

Red broj	Naziv županije/općine/grada	Oznaka	Ukupno ha	% od površine Grada	stan/ha	ha/stan
GRAD ORAHOVICA						
1.0.	ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA					
1.1.	Građevinska područja ukupno izgrađeni dio GP	GP	976,86 665,85	7,90 5,38	5,93 8,70	
1.2.	Izgrađene strukture izvan ukupno građevinskog područja	I	244,37	1,98	23,70	
		S	185,20	1,50	31,27	
		Z	3,46	0,06	1673,99	
		R	53,56	0,43	108,14	
		G	2,15	0,02	2693,95	
1.3.	Poljoprivredne površine ukupno - vrijedno obradivo tlo - ostala obradiva tla	P	3548,93	28,70		0,61
		P2	1639,07	13,25		0,28
		P3	1909,86	15,44		0,33
1.4.	Šumske površine ukupno - gospodarske	Š	7381,99	59,69		1,27
		Š1	7381,99	59,69		1,27
1.5.	Ostale poljoprivredne i šumske površine ukupno	PŠ	-	-		-
1.6.	Vodne površine ukupno	V	113,47	0,92		0,02
1.7.	Ostale površine ukupno	O	101,38	0,82		0,02
		E	99,46	0,80		0,02
		RG	1,92	0,02		0,00
	Grad ukupno		12367,00	100,00		2,14

Oznake (prema kartografskom prikazu):

- S - vikend zona-zona povremenog stanovanja
- Z - zatečena izgradnja
- R - športsko-rekreacijska namjena
- G - groblje
- E - površine za iskorištavanje mineralnih sirovina
- RG - posebna namjena - područje oko Ružice grada

3.2.2. Iskaz površina za posebno vrijedna i/ili osjetljiva područja i cjeline (prirodni resursi, krajobraz, prirodne vrijednosti i kulturno-povijesne cjeline)

Zbirna tablica 3.b

Red. broj	Naziv županije/općine/grada	Oznaka	Ukupno ha	% od površine Grada	ha/stan
GRAD ORAHOVICA					
2.0.	ZAŠTIĆENE CJELINE				
2.1.	Zaštićena prirodna baština ukupno		4830,97	39,06	0,77
	- park prirode - Papuk	PP	4830,97	39,06	0,77
	planirano ukupno		31,49	0,25	0,01
	- posebni rezervat - Mrtvi dol*	ŠV	4,30	0,03	
	- spomenik prirode - Rustine*	SP	0,00	0,00	
	- zaštićeni krajobraz				
	▪ oko Ružice grada*	ZK	1,41	0,01	
	▪ oko manastira Sv.Nikolaja *	ZK	2,22	0,02	
	- spomenik parkovne arhitekture				
	▪ park u Orahovici*	PA	3,37	0,03	
	▪ šuma Albus*	PA	18,82	0,15	
	▪ Merkur kod Orahovice*	PA	1,37	0,01	
2.2.	Zaštićena graditeljska baština ukupno		-	-	-
	- arheološka područja				
	Grad ukupno		4830,97	39,06	0,77
3.0. KORIŠTENJE RESURSA					
3.1.	Energija proizvodnja		MW	ne iskazuje se	
	potrošnja		MWh		
3.3.	Voda vodozahvat		u 1000m ³		
	potrošnja		u 1000m ³		
3.4.	Mineralne sirovine		jed. mjere za sirovinu		
	Grad ukupno				

Oznake (prema kartografskom prikazu):

PP - park prirode - Papuk

* - planirano

ŠV - posebni rezervat - Mrtvi dol* (površina nije uključena u ukupnu površinu PP Papuk)

SP - spomenik prirode - Rustine* (nema iskazanu površinu)

ZK - zaštićeni krajobraz

▪ oko Ružice grada*

▪ oko manastira Sv.Nikolaja *

PA - spomenik parkovne arhitekture

▪ park u Orahovici*

▪ šuma Albus*

▪ Merkur kod Orahovice*

3.3. Prikaz gospodarskih i društvenih djelatnosti

Razvitak gospodarstva na određenom području, uvjetovan je razvojnim mogućnostima toga područja i razvojnim ciljevima koji se žele postići. Pri tome se misli na prirodni i izgrađeni potencijal koji predstavlja osnovu za daljnji razvitak.

Gospodarstvo

Izgrađeni gospodarski kapaciteti, uz izgrađenu komunalnu infrastrukturu, predstavljaju značajan potencijal za daljnji gospodarski razvitak na ovom području.

Za neke industrijske grane koje su neposrednije vezane na iskorištenje prirodnih resursa može se projicirati slijedeće:

Energetika

Dosadašnja istraživanja nafte i zemnog plina potvrdila su pretpostavke da je na ovom području moguće očekivati i ekonomično iskorištavanje ovih energenata.

Proizvodnja i prerada nemetalnih mineralnih sirovina

Na području grada Orahovice eksploatira se tehnički kamen i opekarska glina.

Mineralne sirovine treba prvenstveno inventarizirati po količinama, kvaliteti i namjeni, a zatim provesti valorizaciju resursa.

Poljoprivreda

Razvoj poljoprivrede na području grada Orahovice u cjelini ima povoljne uvjete, ali je nužno uvažavati i neka ograničenja koja su uvjetovana usitnjenošću posjeda i zaštitom vodonosnika podzemne pitke vode. Polazeći od sadašnjeg stupnja razvijenosti i organiziranosti poljoprivredne proizvodnje na ovom području može se očekivati:

- poduzimanje mjera za proširenje oraničnih površina, zaustavljanje usitnjavanja posjeda, nastavak provođenja komasacije i drugih organizacijskih oblika (zakup, arondacija, otkup i drugo),
- osposobljavanje obradivih površina za ostvarivanje visokih prinosa putem hidromeliorativnih zahvata, drenaža, komasacija, odvodnjavanja i navodnjavanja, intenziviranje proizvodnje i ostvarivanje visokih prinosa boljim korištenjem biotehnologije
- proizvodnja mesa i mlijeka, izgradnjom stočarskih farmi i povezivanjem gospodarskih subjekata poljoprivrede i obiteljskih gospodarstava, stvaranjem uvjeta za razvoj konjogojstva i slatkovodnog ribarstva

Šumarstvo i lovstvo

Šume predstavljaju značajnu osnovu za razvitak drvne industrije na ovom području. Radi ambijentalnih uvjeta koje stvaraju i radi bogate faune koja se u njima razvija, šume u brdskom dijelu grada, predstavljaju daleko značajniji resurs za razvitak turizma - lovnog, izletničkog, rekreacijskog i sl., koji u proteklom razdoblju nije bio adekvatno zastupljen u gospodarskoj strukturi ovog područja. Ako se uzme u obzir činjenica da je turistička djelatnost komplementarna s poljoprivrednom proizvodnjom, onda se cjelokupni potencijal još više proširuje.

Razvoj lovstva ima povoljne uvjete, jer postoje kvalitetna prirodna staništa za uzgoj visoke i niske divljači, poznata izvan naše zemlje.

Obrtništvo i malo poduzetništvo

Razvojem obrtništva i poduzetništva konstituirao se sistem djelatnosti koji često nosi naziv "mala privreda". Na području grada Orahovice ima značajnog prostora za razvoj obrtništva i poduzetništva što će omogućiti brži gospodarski razvoj i veći broj zaposlenih.

Turizam i ugostiteljstvo

Razvitak turističko-ugostiteljskih sadržaja na području grada Orahovice, nije do danas pratio gospodarsku razvijenost, niti se u dovoljnoj mjeri temeljio na bogatoj prirodnoj i graditeljskoj baštini kao potencijalnoj mogućnosti za razvitak.

Gledano u prostornom smislu, područje, pruža velike mogućnosti za razvitak turizma (lovnog, ribolovnog, rekreacijskog, izletničkog i ekološkog) zbog gotovo netaknute prirode i bogatstva biljnog i životinjskog svijeta.

Razvoj turizma potrebno je usmjeriti na realizaciju posebnih, međusobno povezanih cjelina:

- program reorganizacije i dopune postojeće ponude
- program razvoja tranzitnog turizma
- program razvoja lovnog turizma
- program razvoja turizma na seljačkim gospodarstvima
- program razvoja izletničkog turizma i eko turizma: promatranje ptica, foto lov...
- program razvoja kadrovske osnove
- program razvoja ugostiteljstva

Društvene djelatnosti

- *predškolski odgoj:*

Povećati broj obuhvaćene djece, a za to postoje svi prostorni uvjeti bilo kroz adaptaciju i prenamjenu postojećih prostora ili izgradnju novih.

- *osnovno obrazovanje:*

Nastaviti s optimizacijom mreže osnovnih škola (uz suglasnost nadležnog Ministarstva), definirati broj razrednih odjela i razinu pedagoškog standarda (u suradnji s jedinicama lokalne samouprave), te stimulirati izvanškolske aktivnosti, vodeći računa o osiguranju kvalitetnih radnih uvjeta.

- *srednje obrazovanje:*

Na temelju potreba gospodarskog i društvenog razvitka utvrditi plan mreže srednjih škola.

- *kultura:*

U djelatnosti kulture potrebno je računati s velikim brojem aktivnosti podjednako značajnih za različita interesna područja. U prostorno-planskoj razradi posebno značenje pripalo kulturno-povijesnoj baštini;

- *zdravstvo:*

Potrebni prostorni uvjeti za funkcioniranje i razvoj zdravstva postoje. U narednom razdoblju bit će nužno osigurati uvjete za kvalitetno uređenje i održavanje objekata u funkciji zdravstva te njihovo suvremeno opremanje, radi unapređenja kvalitete pružanja zdravstvene usluge.

- *šport:*

Nadograđivati sustav športskih centara i objekata s ciljem uključivanja što većeg broja korisnika (posebno mlađeg uzrasta) uz istovremeni jači razvitak i stimuliranje vrhunskog športa za što po brojnosti i nadarenosti ovo područje ima sve pretpostavke.

3.4. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora

3.4.1. Uvjeti za racionalno korištenje i zaštitu prostora i okoliša

Štete koje su jednom nanese u okolišu postaju teško obnovljive, a često takve štete imaju i nepovratne učinke (bespravna gradnja na eksponiranim i osobito vrijednim dijelovima okoliša, bespravna eksploatacija sirovina, neplanska sječa šuma).

Za nove namjene prostora, moraju se prvenstveno osigurati uvjeti za razvoj unutar već definiranog, a još neiskorištenog građevinskog zemljišta.

Sukladno postavljenim planskim ciljevima i smjernicama treba poduzeti slijedeće:

- zaštititi i unaprijediti kvalitetu voda i vodonosnika
- spriječiti neopravdano zauzimanje novih površina za širenje građevinskih područja
- omogućiti širenje građevinskih područja, samo ako to zahtijevaju jasno prepoznatljivi demografski ili gospodarski razlozi
- zaustaviti neracionalno korištenje prostora (zrakasto širenje naselja duž prometnica i spajanje naselja, usitnjavanje posjeda, nekontrolirana gradnja, neprimjerena eksploatacija resursa i sl.)
- spriječiti izgradnju na osobito vrijednim i eksponiranim dijelovima krajobraza (nekontrolirano širenje zona vikend naselja)
- onemogućiti gradnju u potencijalno poplavnom području, radi zaštite ljudi i imovine
- racionalno koristiti i upravljati zaštićenim dijelovima prirode
- revitalizirati kulturno-povijesne cjeline i objekte

Posebne uvjete korištenja prostora moguće je definirati i kroz izradu prostornih planova područja posebnih obilježja.

Posebno vrijedne, ali istovremeno i zapuštene prostore moguće je, ne samo zaštititi, već izradom prostorno-planske dokumentacije unaprijediti i usmjeriti njihov razvoj (zaštita ruralnog područja, razvoj seoskog turizma).

Planiranje zaštite prostora je ključni čimbenik u preventivi zaštite okoliša. Zaštita okoliša podrazumijeva racionalno korištenje resursa i poticanje razvojnih djelatnosti za koje određeni prostor po prirodnom bogatstvu daje najpovoljnije uvjete (športsko-rekreacijski sadržaji, turizam, škole u prirodi, eksploatacija mineralnih sirovina itd.).

3.4.2. Zaštićena prirodna baština

Park prirode Papuk treba štiti i održavati sukladno propisanim mjerama zaštite i naglasak staviti na razvoj turizma.

Za evidentirane prirodne vrijednosti (Prostorni plan županije, 2000. godina) potrebno je pokrenuti postupak proglašavanja zaštite na temelju stručnih podloga koje izrađuje ovlašteno tijelo, ako su razlozi za proglašavanje opravdani i stručno utemeljeni,

3.4.3. Zaštićena graditeljska baština

Stanje graditeljske baštine prati Konzervatorski odjel u Požegi. Revitalizaciju i održavanje zaštićenih objekata treba provoditi sukladno mjerama i uputama ovog odjela, kako se ne bi narušilo ruralno obilježje ovog područja.

Svaka nova gradnja u okviru kontakt zona trebala bi polaziti od pretpostavke stvaranja harmonične cjeline i u pogledu dimenzioniranja volumena građevine i u izboru materijala.

Neprihvatljivi su volumeni nove gradnje, koji bi onemogućili vizuru na crkve i kapele, a svojom funkcijom, položajem i materijalom završne obrade i koloritom unijeli nesklad i tako stvorili prostorni i oblikovni konflikt.

Posebnom konzervatorskom postupku osobito podliježu zahvati na zaštićenim građevinama, sklopovima, predjelima i lokalitetima: popravak i održavanje postojećih građevina, nadogradnje, preoblikovanja i građevne prilagodbe (adaptacije), rušenja i uklanjanja građevina ili njihovih dijelova, novogradnje na zaštićenim parcelama ili unutar zaštićenih predjela, funkcionalne prenamjene postojećih građevina, izvođenje radova na arheološkim lokalitetima.

U skladu s navedenim za sve nabrojene zahvate na građevinama, građevnim sklopovima, predjelima (zonama) i lokalitetima, za koje je Prostornim planom utvrđena obaveza zaštite, kod nadležne ustanove za zaštitu spomenika (Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Požegi) potrebno je ishoditi zakonom propisane suglasnosti:

- posebne uvjete (u postupku ishoda lokacijske dozvole);
- prethodno odobrenje (u postupku izdavanja građevne dozvole, odnosno za sve zahvate na zaštićenim kulturnim dobrima);
- nadzor u svim fazama radova

Arheološki lokaliteti predstavljaju dio kulturne baštine osobito važan za povijesni i kulturni identitet prostora.

PROSTORNI PLAN UREĐENJA
GRADA ORAHOVICE

3.5. Razvoj infrastrukturnih sustava

3.5.1. Prometni infrastrukturni sustav (ceste, željeznice, zračne luke, javne telekomunikacije, produktovodi)

Bez kvalitetnih prometnih veza nije realno očekivati demografski, gospodarski, turistički i svaki drugi napredak. Prijedlog planiranog prometnog sustava temelji se na Prostornom planu Virovitičko-podravske županije.

Cestovni promet

Na prostoru grada Orahovice, zadržava se dominacija cestovnog prometa u odnosu na ostale vidove prometa. Primarne aktivnosti na području cestovnog prometa trebaju biti prije svega kvalitetno održavanje postojeće mreže, uz rješavanje kritičnih dionica na kojima je smanjena propusna moć ceste ili je ugrožena sigurnost sudionika u prometu.

Najznačajniji cestovni pravac unutar grada, državna cesta D-2, planira se izgraditi u kategoriji "brzih" cesta. Nova trasa Podravske brze ceste postavljena je sjeverno od Grada Orahovica i ne prolazi njegovim područjem.

Sve ceste lokalne mreže potrebno je rekonstruirati i modernizirati.

U koridorima državnih i županijskih cesta, koji prolaze kroz naselja, potrebno je izgraditi pješačke staze, najmanje s jedne strane kolnika. Pješačke staze treba graditi u pravilu odvojene od kolnika. U koridorima navedenih cesta, poželjno je izgraditi biciklističke staze.

Sva naselja uz koridor državnih i županijskih cesta trebala bi imati najmanje 1 par autobusnih stajališta.

Posebnu pozornost treba posvetiti prometu u mirovanju (uređenje parkirališta, broj parkirališnih mjesta i sl.). Svaki grad treba propisati minimalne normative za parkiranje i garažiranje vozila, te za parkiranje vozila osoba s teškoćama u kretanju.

Željeznički promet

Prostorom grada Orahovice ne prolazi željeznička pruga, a radi konfiguracije terena nije planiran razvoj željezničkog prometa.

Zračni promet

Na području grada ne postoji poljoprivredno uzletište, a njegova izgradnja je moguća na prostoru koji ispunjava prirodne preduvjete, kao za športsku zračnu luku s travnatom uzletno-sletnom stazom i mogućnošću prihvata manjih putničkih zrakoplova (do 5.700 kg).

Hrvatska pošta

Hrvatska pošta bi u potpunosti ostala i dalje javno državno poduzeće. Modernizacija pošta će se očitovati u uvođenju terminala u sve poštanske jedinice, adaptaciji i modernizaciji poštanskih objekata, modernizaciji davanja postojećih korisničkih usluga i davanju novih kao što su:

- poslovna prepiska - odnosi se na plaćeni odgovor za povratak na adresu pošiljaoca,
- elektronička pošta - odnosi se na dostavu poruka vjernih originalu putem telekomunikacijskih sredstava i fizičkom obliku prijenosa do krajnjeg korisnika i
- birofaks - korisnici mogu primateljima faksimilom slati telefaksne poruke (brzjave).

Telekomunikacije

Razvitak telekomunikacija će biti usmjeren na:

- povećanje kapaciteta telefonske mreže
- digitalizaciju prijenosnih sustava
- povećanje pouzdanosti i otpornosti magistralnih mreža
- dinamičniji razvitak novih usluga

Telefonska mreža

Naročitu pažnju treba posvetiti povezivanju svjetlovodnih kabela u petlje, kako bi spojni putovi bili imuni od oštećenja.

Javnu telefonsku mrežu treba izgrađivati po principu: podzemno do svakog pretplatnika, dvije parice za svako domaćinstvo u većim naseljima, a minimalno tri parice na dva domaćinstva u manjim naseljima koja imaju tendenciju opadanja broja stanovnika. Za manje privredne i upravne objekte treba dovesti dvostruko više parica od trenutne potrebe, a za objekte koji trebaju više od 30 linija pripremiti digitalni priključak svjetlovodnim kablom ili digitalnim PC-om po kablom, jer je cilj osigurati digitalni prijenos za pružanje različitih usluga (prijenos podataka, videotelefonija, videokonferencija i sl.)

Za ostale usluge, a to su: telefaks, videotelefon, videokonferencija, koristit će i dalje telekomunikacijske mreže. Njihov razvojni put u budućnosti biti će njihova masovna i svakodnevna uporaba. U komercijalni rad puštena je digitalna mreža sa integriranim uslugama (ISDN), koja će u budućnosti pružiti svojim korisnicima spoj telekomunikacija i informatike i veliki broj multimedijских usluga.

Mobilna mreža

U slijedećem planskom razdoblju u mreži pod komercijalnim nazivom MOBITELE 099 predviđa se povećanje broja fiksnih baznih postaja, kako bi se osigurala bolja čujnost. Mreža ostaje na nacionalnoj razini Republike Hrvatske.

Mobilnoj mreži pod nazivom CRONET 098, planira se veći broj fiksnih baznih stanica, koje će biti smještene uz glavne prometnice, u blizini izdvojenih pretplatničkih stupnjeva (UPS) ili će se postavljati zasebno sa pratećim mini-kontejnerom.

T-mobile Hrvatska d.o.o. izgrađuje i upravlja telekomunikacijskim mrežama više sustava pokretnik komunikacija. U razvoju postojećih javnih sustava pokretnih komunikacija planira se daljnje poboljšanje pokrivanja, povećanje kapaciteta mreža i uvođenje novih usluga i tehnologija (UMTS i sustavi slijedećih generacija). Uz postojeće i trenutno planirane lokacije osnovnih postaja, potrebno će biti postaviti i dodatne osnovne postaje - smještavanjem antena na antenske stupove i na krovne prihvate na postojećim objektima.

Očekuje se i razvoj privatnih mreža npr. VIPnet, Tele 2 i dr. .

Podatkovne mreže

Javna mreža za prijenos podataka-CROAPAK je mreža budućnosti koja se temelji na kvalitetnim spojnim putovima između korisnika i komutacijskog čvorišta. U tu svrhu je potrebno naročitu pažnju posvetiti kvalitetnom spojnom putu između mjesne centrale i korisnika. Taj ostvareni prijenosni put treba biti realiziran svjetlovodnim kabelom ili digitalnim uređajem po kvalitetnim kablskim paricama.

3.5.2. Energetski sustav

Osnove za razvoj elektroenergetske mreže temelje se na planovima HEP-a, koji obuhvaćaju: potrebe za električnom energijom, mogućnosti već izgrađenog sustava, energetske potencijale, međudržavne dogovore, financijske mogućnosti i dinamiku izgradnje vezanu uz prioritete. Planirani razvitak obuhvaća i dogradnju distribucijske mreže na svim distribucijskim naponskim razinama.

Postojeća magistralna i distribucijska mreža određuju jednoznačno i izgled planirane mreže sustava za plinoopskrbu. Postojeće mjerno-redukcijske postaje smještene su tako da mogu oko sebe formirati distribucijska područja koja će pokrivati cjelokupno područje bez dodatne potrebe za izgradnjom mjerno-redukcijskih postaja i većih zahvata na magistralnoj visokotlačnoj mreži. Planirani sustav za opskrbu zemnim plinom pokrivati će potrebe široke potrošnje (domaćinstva), opće potrošnje (prateći i javni objekti) i industrije.

Pri iskolčenju trase voditi računa da se trasa podzemnog plinovoda položi u pojasu između ceste i nogostupa na min. udaljenosti 1,50 m od regulacione linije i 1,0 m od vanjskog ruba cestovnog jarka, tako da se osigura nesmetan promet nogostupom i cestom i nesmetana odvodnja oborinskih voda sa javnih površina. Na dijelu trase koja prolazi izvan naseljenog područja, trasu položiti uz javno-prometne površine tako da se ista nalazi na udaljenosti 1,0 m unutar vanjskog ruba putnog pojasa. Nakon dovršenja izgradnje mreže, zemljište i prometne površine treba sanirati i dovesti u prvobitno ispravno stanje, a sve viškove materijala iz iskopa odvesti na odgovarajuću deponiju u dogovoru sa komunalnom službom grada.

Plinovod je projektiran tako da nema nekontroliranog ispuštanja plina ili kondenzata u okolinu u normalnom radu. Ispuštanje plina vrši se kontrolirano u atmosferu ispusnim cijevima visine min. 2,0 m iznad površine tla, ali to zagađenje nije otrovno i ne šteti biljnom i životinjskom svijetu.

Kod izbora mjesta za kontrolirano ispuštanje plina uzeti su u obzir položaj prometnica i naselja, smjer uobičajenog strujanja vjetra i nagib terena, da bi se opasnost od zagađenja plinovitim ugljikovodicima svelo na minimum.

Radi sprječavanja štetnih posljedica, potrebno je provoditi i tzv. «biološku zaštitu», hidrosjetvom sa ciljem ozelenjavanja, odnosno mehaničkog učvršćivanja tla pomoću korijenskog sustava biljaka.

Za otvaranje novih kao i pri napuštanju postojećih naftnih i plinskih polja nužna je izrada Studije o utjecaju na okoliš.

Izgradnja infrastrukture za prijenos i distribuciju energije postavlja određene zahtjeve i potrebe za prostorom. Zadovoljenje tih potreba danas treba sagledavati kroz zaštitu i sprečavanje obezvređivanja prostora neracionalnim i neusuglašenim iskorištavanjem. Nužno je dosljedno primjenjivati integralni pristup planiranju i razvoju svih infrastrukturnih sustava te nastojati objedinjavati koridore s ciljem da se očuvaju vrijednosti prostora. Potrebno je uvažiti spoznaje da često puta jeftinija izgradnja infrastrukturnih koridora nanosi dugoročne indirektno štete koje mogu nadmašiti troškove izgradnje.

3.5.3. Vodnogospodarski sustav (vodoopskrba, odvodnja, uređenje vodotoka i voda, melioracijska odvodnja)

Grad Orahovica pripada vodnom području sliva Drave i Dunava. Unutar ovog vodnog područja izdvaja se slivno područje «Karašica-Vučica». Granice slivnih područja prikazane su na kartografskom prikazu ovog Plana.

Tablica 33. Veličina slivnog područja

Redni broj	Slivno područje	Površina na području Županije (ha)
1.	Karašica-Vučica	14.667,80

Izvor podataka: "Hrvatske vode" Zagreb, Vodnogospodarski odjel za vodno područje sliva

3.5.3.1. Vodoopskrba

Budući da je osiguranje zdrave pitke vode **za vodoopskrbu** pitanje opstanka, u narednom je razdoblju potrebno usmjeriti aktivnosti kako slijedi:

- Voditi stalnu brigu o kvaliteti vode i djelovati u smjeru zaštite i poboljšanja njene kvalitete.
- Istraživati, osiguravati i štititi ležišta i izvorišta kvalitetne pitke vode za koja se procijeni da su potrebna i eksploatacijski isplativa za vodoopskrbu.
- Nužno je provoditi sustavna istraživanja i praćenje količina i kvalitete vode, te zaštitu onih prostora za koje se istraživanjima utvrdi opravdanost zahvata, jer se procjenjuje da dovoljne količine zdrave pitke vode više nije moguće osigurati bez značajnih ulaganja i zahvata na zaštitu vodonosnika i uključivanja novih ležišta i izvorišta u sustav.

Opskrba vodom rješava se postojećim vodocrpilištem Fatovi, crpna stanica Toplica i izvorište Tisovac.. Uz kasniji razvitak crpilišta Fatovi koji je uključen u vodoopskrbni sustav, pokrenuti su i daljnji radovi na osvajanju nove baterije zdenaca koje bi zahvatile podzemne vode orahovičkog vodonosnika (crpilište Klanac).

Ukupna izdašnost crpilišta Fatovi na sadašnjem stupnju razvitka iznosi oko 26 l/s. Potencijalno daljnje povećanje raspoloživih crpnih količina u načelu je moguće na svim izvorištima orahovičkoga vodoopskrbnog sustava, no najveće učinke treba očekivati razvitkom orahovičkoga kvartarnog vodonosnika i u tom smislu posebice je zanimljiva lokacija Klanac.

U okviru razvitka vodoopskrbe planirano je slijedeće:

- izgradnja i revitalizacija zdenaca na crpilištu Fatovi,
- izgradnja magistralnih cjevovoda:

Također je važno otkloniti visoke gubitke vode u postojećim sustavima kako bi se izbjeglo neracionalno korištenje vodnih resursa.

Sa ciljem racionalnog gospodarenja vodnim blagom i njegove zaštite važno je istražnim radovima otkriti sve vodne resurse i formirati zone sanitarne zaštite.

Rješavanje zaštite crpilišta određeno je Pravilnikom o zaštitnim mjerama i uvjetima za određivanje zona sanitarne zaštite izvorišta vode za piće.

Upravo zbog zaštite izvorišta u prvi plan strateških promišljanja dolaze pitanja načina korištenja prostora, gospodarenja prostorom i izgradnje u prostoru.

Mjere aktivne zaštite

Radi ostvarenja učinkovite zaštite izvorišta propisuju se dodatne mjere kontrole provođenja zaštite i ispravnosti vode te izdašnosti izvorišta.

Neposredni nadzor nad propisanim mjerama zaštite i dodatnim mjerama kontrole izvorišta obavlja komunalna tvrtka «Papuk», Orahovica.

Radi pojačane zaštite i poboljšanja kvalitete vode postojećih vodocrpilišta nužno je započeti s rješavanjem **odvodnje** (kanalizacije) u vodocrpilištima najbližim naseljima, te na gospodarskim objektima (farme) koji su u zaštitnim zonama.

Navodnjavanje

Na području grada Orahovice ne postoji sustav navodnjavanja.

Prema Vodnogospodarskom planu navodnjavanja za područje Virovitičko-podravske županije, a obzirom na pogodnosti tala za navodnjavanje ukazuju se mogućnost dovoda vode na površine gdje je voda potrebna, što je prikazano na kartografskom prikazu ovog Plana.

3.5.3.2. Uređenje režima voda i zaštita od bujica i erozija

a) Obrana od poplava

Stanje vodotoka na području grada Orahovice nije zadovoljavajuće i ocjena je da postoji ugroženost od poplava te s tog gledišta ima potreba za izgradnju retencija ni akumulacija.

Obodni nasipi akumulacije su ujedno i obrambeni nasipi od poplavnih voda.

Kroz područje Grada orahovice protječu vodotoci Vučica, Marjanac, Iskrica, Krajna i Gernjašnica, te mnogo brdskih potoka (Toplički potok, Duzlučki potok, Lukavac i dr.). Radi kvalitetne zaštite od štetnog djelovanja voda i boljeg korištenja voda na navedenim kanalima su izvedeni radovi djelomične regulacije te objekti zaštite dna i pokosa. U narednom razdoblju se ne predviđaju znatniji radovi na regulaciji glavnih vodotoka, osim manjih interventnih zahvata na zaštiti dna i pokosa, a znatnija će se pažnja posvetiti redovnom tehničkom i gospodarskom održavanju vodotoka.

b) Bujice i erozija tla

Sa stajališta vodne erozije, na području grada Orahovice brežuljkasti i brdski dio sliva zahvaćen je u prosjeku III i IV kategorijom erozije koja se javlja čak i na površinama pod šumama.

Posebni radovi za zaštitu od erozije nisu se izvodili već se primjenjivao klasični sustav prema kojem se zaštita od erozije provodi isključivo uređenjem bujica.

Na slivnom području Karašica-Vučica, predviđena je izgradnja 6 retencija (akumulacija) za zaustavljanje bujičnih voda. To su Seginac (dio akumulacije) ukupne zapremnine 1.280.000m³, Pištana ukupne zapremnine 850.000m³, Ninkovača ukupne zapremnine 100.000m³, Orahovica (dio akumulacije) ukupne zapremnine 400.000m³, Hercegovac ukupne zapremnine 100.000m³ i Marjanac ukupne zapremnine 400.000m³.

Osnovna namjena akumulacija je transformacija velikog vodnog vala, odnosno povećanje stupnja sigurnosti obrane od poplava nizinskog dijela područja Grada Orahovice u slivu vodotoka Marjanac, Pištanac i Vučica. Akumulacioni prostor osigurava nizvodno područje od poplavnih brdskih voda. Pored osnovne namjene (zaštita od štetnog djelovanja voda) akumulacije će imati druge sporedne namjene kao što su navodnjavanje poljoprivrednih površina nizvodno od akumulacije, druge tehnološke potrebe, korištenje akumulacionog prostora za uzgoj ribe, šport i rekreaciju, športski ribolov i drugo.

Budući da se erozijskim procesima vrši proces stalnog, polaganog slabljenja proizvodne sposobnosti tala i smanjenja pedološkog sloja, a bujicama su ugrožena naselja, komunikacije i ostala infrastruktura, vrlo je značajno i nužno ove procese svesti na najmanju moguću mjeru.

Osnovne smjernice za sprječavanje i sanaciju erozija i bujica su:

- izrada i vođenje katastra bujica i bujičnih tokova, kao i erozijskih područja,
- dugoročno planiranje zajedničkog rješavanja zaštite od erozija sa šumarstvom, poljodjelstvom
- zajedno sa šumarskom i poljodjelskom djelatnošću utvrditi područja zabrane sječe i čišćenja šuma u ugroženim područjima
- kontinuirano raditi na biološkim aktivnostima koje uključuju melioraciju, pošumljavanje, obradu nagnutih terena i zamjenu ratarskih kultura sa višegodišnjim kulturama

c) Odvodnja hidromelioracijskih površina

Osnovna svrha odvodnjavanja je povećanje poljoprivredne proizvodnje na postojećim i novim poljoprivrednim površinama. Za zaštitu od suvišnih voda izgrađuju se sustavi za odvodnjavanje koji obuhvaćaju kanalsku mrežu, cijevnu drenažu, crpne stanice i objekte na kanalima.

Hidrotehničke melioracije obuhvaćaju izgradnju novih te dogradnju i održavanje postojećih melioracijskih sustava. Tek nakon provedbe spomenutih radova može se prići uređenju zemljišta odvodnim sustavima i objektima.

U narednom razdoblju ne predviđaju se znatniji radovi na dogradnji kanalske mreže III i IV reda, odnosno dogradnja će se vršiti djelomično po ukazanoj potrebi za kvalitetnijom odvodnjom pojedinih dijelova Grada Orahovice. Radovi na dogradnji će se provoditi pojedinačnim iskopom kanala površinske odvodnje ili rješavanjem odvodnje podzemnom drenažom. Melioracijska odvodnja rješavana je u okviru odvodnje poljoprivrednog zemljišta. Pored površinske odvodnje izvedena je podzemna odvodnja (drenaža) na 332,89 ha.

U skladu s Zakonom o vodama radove tehničkog i gospodarskog održavanja melioracijskog sustava obavlja lokalna uprava i samouprava uz stručnu pomoć Hrvatskih voda, a u narednom razdoblju potrebno je melioracijski sustav dovesti u stanje normalne funkcionalnosti, te nadalje redovito provoditi tehničko i gospodarsko održavanje sustava.

3.5.3.4. Zaštita voda od onečišćenja

Zaštita voda, a posebno zaštita vodonosnika, mora biti u samom središtu pozornosti i brige svih subjekata grada.

Treba uspostaviti sustavno praćenje stanja voda i evidenciju onečišćivača, kako bi se problemi onečišćavanja vodotoka učinkovito rješavali. Istovremeno, u svrhu zaštite, treba raditi na programu razvoja sustava odvodnje, sanaciji divljih odlagališta otpada i racionalnoj primjeni poljoprivrednih zaštitnih sredstava.

Dosadašnji način dispozicije otpadnih voda iz većine naselja rješavao se preko septičkih jama, jer sustavom odvodnje obuhvaćen je mali broj objekata.

Budući je izgradnja uređaja kao i njegova eksploatacija ekonomski prihvatljiva za veliki broj korisnika, predlaže se, gdje god je moguće, izgradnja i povezivanje odvodnih sustava koji će završavati na uređaju za pročišćavanje otpadnih voda.

Sva «divlja» odlagališta treba sanirati, jer predstavljaju glavne izvore onečišćenja podzemnih voda, budući da se na njih odlažu sve vrste otpada (infektivni, opasni, otpad životinjskog porijekla...) i urediti odlagališta koja će imati zakonski propisane mjere zaštite.

Poljoprivrednu proizvodnju na vodonosniku potrebno je usmjeriti na proizvodnju zdrave hrane, uz upotrebu takvih poljoprivrednih zaštitnih sredstava koja neće ugrožavati kvalitet podzemne vode i vodotoke.

Za stočarske farme koje su veliki lokalni onečišćivači, planira se izgradnja zasebnog uređaja za čišćenje s upuštanjem **pročišćene** vode u najbliži recipijent.

Mineralne i geotermalne vode predstavljaju izuzetno značajan prirodni resurs kojem treba posvetiti bitno više pažnje i istraživanja, a poglavito iznaći optimalne oblike korištenja prvenstveno u gospodarstvu, energetici, zdravstvu i turizmu. U tu svrhu neophodno je nastaviti istraživanja za detaljnije definiranje vodonosnika geotermalne vode dodatnim geofizičkim

mjerenjima, detaljnijom namjenskom interpolacijom satelitskih i aviosnimaka, te geokemijskim istraživanjima vode bušotina, koje nisu kompletirane.

3.6. Postupanje s otpadom

Smanjenje količine otpada i njegovo organizirano i kontrolirano zbrinjavanje, osnovne su pretpostavke za uspješno rješavanje problema zbrinjavanja otpada.

Problem zbrinjavanja otpada treba rješavati sistemski i u etapama.

U početnoj fazi treba izvršiti sanaciju postojećih divljih odlagališta otpada u predviđenom zakonskom roku.

U drugoj fazi uvesti obveznu selekciju otpada, a preostali neopasni otpad odlagati na odlagalištu „Tuk“, koje predstavlja legalno odlagalište otpada za područje grada.

U zadnjoj fazi, prema Prostornom planu županije, otpad odlagati na jedinstvenoj lokaciji za cijelu županiju-predviđeni centar za gospodarenje otpadom, a postojeće odlagalište pretvoriti u pretovarnu stanicu ili reciklažno dvorište.

Opasni otpad skladištiti na mjestu njegova nastanka, do osnivanja prikupljališta opasnog otpada koje je predviđeno Prostornim planom županije. Konačno zbrinjavanje, rješavati će se na nivou države.

Za sve vrste otpada voditi potrebnu dokumentaciju predviđenu Zakonom o otpadu. i dostavljati je nadležnom županijskom tijelu za zaštitu okoliša.

3.7. Sprječavanje nepovoljna utjecaja na okoliš

Da bi se moglo kontinuirano i kvalitetno pratiti stanje okoliša i poduzimati pravovremene mjere za sprečavanje nepovoljnih utjecaja na okoliš na gradskom nivou nužno je:

- Izraditi potrebne dokumente u svrhu zaštite i unapređenja okoliša (**Program zaštite okoliša**)
- Uspostaviti učinkoviti sustav ostvarivanja zaštite (uspostava katastra emisija u okoliš, njegova provedba, nadzor stanja okoliša)
- Utvrditi izvore financiranja zaštite okoliša

U procesu izrade Prostornog plana uređenja grada Orahovice procijenjeno je da *posebnu brigu i pozornost* zahtijevaju područja vodonosnika i vodotoka, šuma i kvalitetnog tla.

Vode

Rezerva podzemne pitke vode od strateškog je interesa, zato je nužno osigurati maksimalnu zaštitu vodonosnika. Treba poduzeti slijedeće mjere:

- radi smanjenja prevelike količine nitrata u pitkoj vodi poljoprivrednu proizvodnju treba provoditi uz kontroliranu i ograničenu primjenu poljoprivrednih zaštitnih sredstava, što je ujedno jedan od preduvjeta za orijentaciju na proizvodnju zdrave hrane
- započeti rješavanje pitanja odvodnje naselja
- hitno riješiti odvodnju i zbrinjavanje otpadnih voda gospodarskih subjekata, a posebice farmi na području vodonosnika (identifikacija onečišćivača, njihovo uklanjanje ili provođenje zaštitnih mjera)
- gospodarski subjekti priključeni na sustav javne odvodnje obavezno moraju, primjereno tehnološkim procesima proizvodnje, vršiti predtretmane otpadnih voda,
- sanirati postojeća divlja odlagališta otpada i spriječiti nastajanje novih te što prije usvojiti opredjeljenje o sustavnom zbrinjavanju otpada

Za zaštitu *vodotoka* potrebno je uspostaviti odnosno unaprijediti sustav praćenja kvalitete voda i uvesti nadzor nad onečišćivačima. Zaštita se mora provoditi na svim rijekama i potocima.

Šume

Šumski fond na području grada Orahovice neprestano se smanjuje i prioritetno je njegovo očuvanje i sprječavanje daljnjeg smanjenja.

U gospodarskim jedinicama šuma ne smije se dozvoliti širenje poljoprivrednih površina na štetu šuma u privatnom vlasništvu, jer se poljoprivredne kulture ne mogu dulje zadržati na ispranim tlima (močvarno područje), koja zahtijevaju stalni i intenzivni tretman.

Ovim Planom se ukazuje na potrebu pošumljavanja slijedećih površina:

- najuže zaštitne vodocrpilišne zone (I i II)
- područja potencijalnih vodocrpilišta
- područja uz koridore cesta (zaštita od buke, prašine, vizualno oplemenjivanje)
- nekvalitetno poljoprivredno zemljište nižeg razreda
- predjeli uz vodotoke i sl.

Tlo

U svrhu očuvanja tla od onečišćenja potrebno je razvijati programe poljoprivredne proizvodnje koji bi ukazali na nepoželjne posljedice od prekomjerne uporabe poljoprivrednih zaštitnih sredstava. Ti programi bi usmjeravali poljoprivrednu djelatnost prema proizvodnji zdrave hrane, a istovremeno bi ukazivali na racionalno korištenje zaštitnih sredstava u poljoprivredi. Organiziranjem savjetodavne stručne pomoći moguće je uvesti nadzor nad vrstom i količinom poljoprivrednih zaštitnih sredstava.

Tlo se onečišćuje i neriješenom odvodnjom i neprimjerenim odlaganjem otpada, tako da iste zaštitne mjere za vodonosnik, vrijede i za tlo.

Zakon zabranjuje prenamjenu vrijednog obradivog zemljišta u nepoljoprivredne namjene, a posebice u građevinske svrhe.

Zrak

Za očuvanje kvalitete zraka potrebno je izraditi zakonom propisane dokumente zaštite i poboljšanja kakvoće zraka (Program zaštite zraka, Izvješće o zaštiti zraka i Program mjerenja kakvoće zraka), kako bi se pravodobno i na utemeljen način mogao usmjeravati i kontrolirati razvoj i gradnja u pojedinim područjima (zaštitne udaljenosti od zona stanovanja). Potrebno je, ako onečišćenje zraka prelazi granične vrijednosti (GV), uspostaviti područne mreže za praćenje kakvoće zraka, donijeti program mjerenja kakvoće zraka i osigurati uvjete njegove provedbe.

Kao prioritetne mjere za sprječavanje i smanjivanje onečišćavanja zraka utvrđuju se:

- moguće izvore onečišćavanja zraka treba ispravno locirati u prostoru u odnosu na stambene i sl. zone uzimajući u obzir smjer i intenzitet dominantnih vjetrova i udaljenost od naseljenih područja
- u postojećim neodgovarajuće smještenim industrijskim zonama treba izbjegavati sadržaje koji onečišćuju zrak, a ako to nije moguće, onda poduzimati zaštitne mjere ugradnjom uređaja za pročišćavanje zraka
- oko postojećih i planiranih izvora onečišćavanja zraka potrebno je podizati, odnosno planirati podizanje nasada zaštitnog zelenila
- nastaviti aktivnosti vezane uz plinifikaciju
- sanirati postojeća neuređena odlagališta otpada
- uspostaviti sustav praćenja kakvoće zraka
- intenzivirati aktivnosti vezane uz rješavanje (saniranje) negativnog utjecaja postojećih izvora onečišćenja zraka i izvora buke i vibracija na okoliš, na prirodnu i graditeljsku baštinu

Buka

Područje grada za sada nije ozbiljnije ugroženo bukom, ali se gospodarskim razvitkom i razvitkom prometnog sustava to stanje može narušiti. Za urbana područja kao i prometne koridore uz područja gdje borave ljudi, potrebno je utvrditi razine buke i prikazati na kartogramu prema Zakonu o zaštiti od buke.

Krajobraz

Prilikom planiranja korištenja zemljišta prirodni krajolik treba nastojati očuvati u potpunosti. Izvorni ruralni krajolik (spoj antropogenih struktura i prirode) treba očuvati kao nositelj vrijednosti prostora i njegovog identiteta.

U brežuljkastom dijelu treba nastojati zadržati izvornu sliku ruralnog krajolika, tako da se pojedinačno zaštite tipične seoske cjeline i zaselci. Za ostale predjele potrebno je propisati uvjete gradnje tako da nove građevine arhitekturom ne naruše izgled krajolika, zabraniti gradnju na vizualno vrijednim i eksponiranim lokacijama i na kontaktu sa šumom i vodotocima.

Prilikom vođenja infrastrukturnih koridora u prostoru potrebno ih je usuglašeno racionalizirati i objedinjavati.

Biljni i životinjski svijet

U cilju unapređenja zaštite biljnog i životinjskog svijeta bilo bi korisno pokrenuti posebne programe i akcije.

Potrebno je odrediti mjere zaštite i očuvanja za biljne i životinjske vrste čija brojnost opada, staništa nestaju ili im prijeti izumiranje.

Graditeljska baština

Na zaštićenim objektima ne smiju se obavljati radovi bez konzultacija i obavijesti nadležnog konzervatorskog odjela, radi očuvanja objekata u izvornom obliku (izgledu) i funkciji.

Mjere zaštite odnose se na razmještaj i organizaciju novih planiranih površina oko zaštićenih objekata kako bi se omogućila ispravna spomenička zaštita.

To je moguće postići propisivanjem oblikovnih smjernica u izradi posebnih studija, projekata i programa, ali i kontrolom buduće izgradnje.

Novu izgradnju treba ograničiti, osobito u blizini središta naselja. Od presudnog značenja je poštivanje regulacijskog pravca.

Za sakralne građevine koje su degradirane vremenom ili neredovitim održavanjem, treba načiniti posebne elaborate zaštite, sanacije i prezentacije.

Prirodna baština

Za racionalno korištenje i upravljanje zaštićenim dijelovima prirode osnovana je na nivou županije Javna ustanova za zaštitu prirodnih vrijednosti i Javna ustanova za zaštitu Parka prirode Papuk, koje obavljaju djelatnosti zaštite, održavanja i promicanja zaštićenih dijelova prirode.

Mjere racionalnog korištenja prostora, zaštite okoliša i zaštite prirodne i graditeljske baštine

Ove mjere ne provode se samo kroz dokumente prostornog uređenja. Prostorni planovi (županijski, gradski i općinski) su dokumenti u kojima se integriraju i usuglašavaju različiti interesi. Svrsishodnije je djelovati kroz dokumente kao što je Program zaštite okoliša, za uža područja. Ti programi donose se kada je potrebno zaštititi okoliš određenog područja radi očuvanja kulturno-povijesnih, estetskih i prirodnih vrijednosti krajolika. Program zaštite okoliša donosi Gradsko vijeće. Potrebno ga je što prije izraditi i usvojiti.